

Đôi Mắt Người Sơn Tây – nàng là ai ?

Thủ bút Quang Dũng

Bài thơ “Đôi Mắt Người Sơn Tây” của Quang Dũng, được người yêu thơ thuộc nằm lòng. Quang Dũng là nhà thơ thời tiền chiến có nhiều bài thơ hay, trữ tình như : Tây Tiến, Đồi bờ.. nhưng Đôi mắt người Sơn Tây là một bài thơ được nhiều người ái mộ. Bài thơ như nói lên cuộc gặp gỡ đượm màu chia ly giữa nhà thơ với người con gái trong thời loạn lạc, một thoáng quen nhau và chia tay giã biệt – một cuộc tình buồn ngắn ngủi:

*Em ở thành Sơn chạy giặc về
Tôi từ chinh chiến mới ra đi
Cách biệt bao lần quê Bất bặt
Chiều xanh không thấy bóng Ba Vi*

Như vậy người con gái này chắc hẳn ở Sơn Tây, và đã gặp nhà thơ? Nhưng nàng là ai, tên gì, làm gì, ở đâu? Nhiều giai thoại cho rằng Quang Dũng quen người con gái Pháp (vì có câu “*Mắt em dịu dịu buồn Tây Phương*”?) nhưng Tây Phương cũng là địa danh của tỉnh Sơn Tây ngày ấy (nay là tỉnh Hà Tây) với ngôi chùa Tây Phương nổi tiếng (bài thơ Mười hai vị La Hán ở chùa Tây Phương của Huy Cận).

Trong lịch sử thi ca đã có nhiều thiếu nữ làm ngân nga bao người thưởng ngoạn, luôn cả các văn nhân thi sĩ như chuyện của nàng T.T.Kh tác giả bài “Hai sắc hoa Tigôn”, hay hình ảnh người con gái trong “Tổng biệt hành” của Thâm Tâm (...*Em nhỏ thơ ngây đôi mắt biếc - gó tròn thương tiếc chiếc khăn tay...*) đã làm các nhà phê bình tốn bao nhiêu giấy mực. Thời kháng chiến ngoài những bài thơ trữ tình kể trên, Quang Dũng còn có những bài thơ khác cũng hay như bài Những Làng đi qua:

*Những làng trung đoàn ta đi qua
Tiếng quát dân quân đầu vọng gác
Vàng vọt trắng non đêm tháng chạp
Nùng rơm khói thuốc bịch đầu quân*

Quang Dũng là người đa tài ,có thời gian nhà thơ sống bằng nghề vẽ tranh, làm nhạc công cho gánh hát... Trong kháng chiến, có lần Quang Dũng tham dự cuộc triển lãm hội họa với bức tranh tựa đề: Góc Bàn. Ông còn soạn cả nhạc nữa,bài “*Ba Vi mờ sương*” được nhiều người hát trong thời kháng chiến:

*Ba Vi mờ cao
Làn sương chiều xa buông
Gió về hương ngát thơm
Đưa hồn về đâu ...?*

Trở lại chuyện Người con gái Sơn Tây, theo nhạc sỹ Phạm Duy (bạn học của Quang Dũng ở trường Thăng Long Hà Nội- Quang Dũng ngồi sau Phạm Duy hai hàng ghế, người to con nhưng rất hiền) kể lại, lúc Quang Dũng còn là đại đội trưởng trung đoàn Tây Tiến đóng quân ở Hoà Bình. Vừa được nghỉ phép, về thăm gia đình ở Phùng thuộc tỉnh Sơn Tây, anh tạt qua nơi có tên là kinh Đào ở gần chợ Đại, thăm người tình cũ tên là Nhật. Người tình này, còn có một mỹ danh nữa là Akimi, nàng có hàng cả phê trong vùng cách mạng mà ông thường hay ghé uống. Nàng chính là người đẹp Sơn Tây, nguồn cảm hứng dạt dào cho Quang Dũng viết bài Đôi mắt người Sơn Tây, ông đã tặng nàng bài thơ có câu :

*Tôi nhớ xứ Đoài mây trắng lắm
Em đã bao ngày em nhớ thương*

Akimi Nhật sống cùng mẹ, trong cái quán nước đơn sơ này, nhà thơ thường hay lui tới, có lần Quang Dũng sáng tác ngay một bài thơ ca ngợi nàng và dán lên vách nữa:

*Tóc như mây cuốn, mắt như thuyền
Khuấy nước kênh đào sóng nổi lên
Ý nhị mẹ cười sau nếp áo
Non sông cùng đắm giấc mơ tiên...*

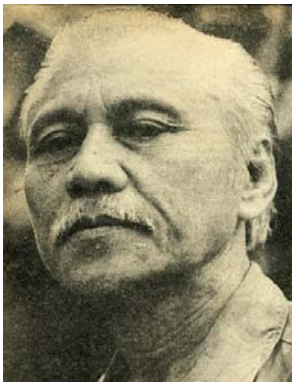
(đây là bài thơ mới phát hiện sau này do chính bà Nhật – định cư ở Hoa Kỳ cung cấp).

Qua thơ, người thường thức vẫn thấy một bóng hình đẹp, lãng mạn của người con gái, tuy rằng không thấy mặt...?. Có lần Phạm Duy cùng Quang Dũng đi xe đạp về chợ Neo, hai người chạy song song trên đường làng..Thi sĩ kể về mối tình của mình với người đẹp Akimi và đọc lên bài thơ tặng nàng:

*Thương nhớ ơ hờ thương nhớ ai
Sông kia từng lớp lớp mưa dài
Mắt kia em có sầu cô quạnh
Khi gió heo về một sớm mai
(Đôi bờ)*

Sau này, chiến tranh lan rộng, Akimi theo mẹ về thành bỏ lại người xưa...tan vỡ một mối tình.... Tới 1954, nàng di cư vào Nam, sống ở Sài Gòn, một thời là kiều nữ của nhà hàng Tự Do, đến 1975 sang Mỹ định cư. Nàng đi để lại cho Quang Dũng một nỗi nhớ ơ hờ chỉ biết:

*Bên này đất nước nhớ thương nhau
Em đi áo mỏng buông hờn tủi
Dòng lệ thơ ngây có dạt dào...*

Quang Dũng (1921-1988)

Bài thơ càng nổi tiếng như còn ở Miền Nam, khi cố nhạc sỹ Phạm Đình Chương phổ nhạc qua cung thứ rất hay. (Bài hát này chỉ qua giọng truyền cảm của nam danh ca Duy Trác mới thể hiện nổi).

Có người ngạc nhiên khi thấy ông phổ một lượt tới hai bài thơ trong đó: đoạn đầu ad lib lại lấy Đôi Bờ, phần sau là phần chính, phổ từ bài Đôi mắt người Sơn Tây, rất độc đáo, rất hiếm trong âm nhạc.

Chính người đẹp Akimi, là nguồn cảm hứng dạt dào cho những bài thơ bất tử của Quang Dũng và Phạm Đình Chương là người có công đã chấp cánh tiếp cho thơ Quang Dũng bay cao, bay xa mãi trong lòng người...

Hai bài thơ của Quang Dũng:

Đôi Bờ

*Thương nhớ ơ hờ , thương nhớ ai ?
Sông xa từng lớp lớp mưa dài
Mắt kia em có sầu cô quạnh
Khi chớm heo về một sớm mai*

Rét mướt mùa sau chùng sắp ngự
Bên này em có nhớ bên kia
Giăng giăng mưa bụi qua phòng tuyến
Quạnh vắng chiều sông lạnh bến tề
Khói thuốc xanh dòng khơi lối xưa
Đêm đêm sông Đáy lạnh đôi bờ
Thoáng hiện em về trong đáy cốc
Nói cười như chuyện một đêm mơ
Xa quá rồi em người mỗi ngã
Bên này đất nước nhớ thương nhau
Em đi áo mỏng buông hồn tử
Dòng lệ thơ ngây có dạt dào ?

Núi Bà Đen, tháng mưa lũ – 2007
Nguyễn Duyên
(Nguồn: phongdiep.com)

Đôi Mắt Người Sơn Tây

Em ở thành Sơn chạy giặc về
Tôi từ chinh chiến cũng ra đi
Cách biệt bao ngày quê Bất Bạt
Chiều xanh không thấy bóng Ba Vì

Vùng trán em vương trời quê hương
Mắt em diu diu buồn Tây Phương
Tôi thấy xứ Đoài mây trắng lấm
Em có bao giờ em nhớ thương

Từ độ thu về hoang bóng giặc
Điêu tàn thôi lại nổi điêu tàn
Đất đá ong khô nhiều ngấn lệ
Em có bao giờ lệ chứa chan

Mẹ tôi em có gặp đâu không
Những xác già nua ngập cánh đồng
Tôi có thằng em còn bé dại
Bao nhiêu rồi xác trẻ trôi sông

Đôi mắt người Sơn Tây
U uẩn chiều lưu lạc
Buồn viễn xứ khôn khuây

Cho nhẹ lòng nhớ thương
Em mơ cùng ta nhé
Bóng ngày mai quê hương
Đường hoa khô ráo lệ

Bao giờ trở lại đồng Bương Cấn

Về núi Sài Sơn ngắm lúa vàng
Sông Đáy chậm nguồn quanh Phủ Quốc
Sáo diều khuya khoắt thổi đêm trăng

Bao giờ tôi gặp em lần nữa
Ngày ấy thanh bình chắc nở hoa
Đã hết sắc màu chinh chiến cũ
Còn có bao giờ em nhớ ta...